

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Yhdistys

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Suomen Olympiakomitean mukaan on hyvä, että kaikki valtionapuhaut ovat keskitetty yhteen paikkaan ja avustuksia haetaan yhtenäisellä toimintamallilla hyödyntäen yhteisiä tietokantoja. Hakujen lisäksi on tärkeää, että yhdestä paikasta voi myös katsoa avustusten myönnöt. Sivustolla voisi olla myös avustusten selvitysten tilastolliset tiedot sekä vaikuttavuusarvioinnit.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Yhteiskunnalle on tärkeää, että valtionavuilla tehdään vaikuttavaa työtä. Vaikuttavuuden mittaaminen on kuitenkin haastavaa ja syy seuraussuhteiden osoittaminen on monesti mahdotonta.

Onkin hyvä huomata, että kaikki hyvä ei ole mitattavissa. Järjestöjen toimintaa eli kansalaisyhteiskunnan ydintä kannattaa tukea valtion varoin ihan itseisarvoisestikin. Vaikuttavuusarvioinnissa päästään parhaiten eteenpäin yhteistyössä.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuontajakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Eriyksen tärkeää on eriyttää yhteinen valmistelu ja viranomaisten päätöksenteko. Näin saadaan mahdollisimman hyvä ja laaja asiantuntemus mukaan valmisteluun ja samalla varmistetaan riippumaton päätöksenteko.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuontajakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuontajakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuontajakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Hakijan hyvää taloudenpitoa ja omaa varainhankintaa pitää tukea niin, että hakijan oma taloudellinen onnistuminen ei pienennä valtionavustusta. Lisäksi hakijan pitää pystyä luottamaan valtioapupäätöksen ohjeistukseen ilman pelkoa tarkastustoimen toisenlaisista tulkinnoista. Lähtökohtana on kaikkien osapuolien yhteinen näkemys järjestöjen taloutta koskevista valtionavustuskäytännöistä, joissa on nyt suuria eroja. Talouslinjausten selkeys parantaa jo yksin valtionavustuskäytäntöjä merkittävästi nykytilanteeseen verrattuna.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuontajakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuontajakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Toiminnan arvioinnin kriteerit tulee olla selkeät ja ne tulee olla hakijoiden tiedossa hyvissä ajoin ennen hakuaikaa. Kriteerien tulee olla myös tasapainossa järjestötoiminnan autonomian ja kulloisenkin poliittisen tahdon kanssa. Kaiken järjestötoiminnan pohjalla on vastuullinen toiminta.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuontajakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista

raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Suomen Olympiakomitea kannattaa esitystä monivuotisista yleisavustuksista.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Suomen Olympiakomitea kannattaa esitystä valtionavustusten edelleen välittämisestä. Julkiset hallintotehtävät on hyvä pitää viranomaisilla. Sen sijaan valtionavustusten edelleen välittämisellä on jatkossakin rooli, joka tehostaa valtionapujärjestelmän toimintaa. Välittämisen ehtojen tulee olla selkeät kaikille osapuolille.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Tiimityö on kannatettavaa. On tärkeää, että taloustarkastuskin on osa kokonaisuutta. Se tekee tarkastustyötään itsenäisesti, mutta tarkastuksen taustalla olevat periaatteet tulee olla samat ihan kaikille valtionapujärjestelmän osapuolille.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

Työryhmän esitysten haaste on yksityiskohdissa. Yleisiä periaatteita on valmisteltu hyvässä yhteistyössä. ja yleisistä tavoitteista ollaan yksimielisiä. Haasteena on tavoitteiden jalkautus.

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Valtionavustustoiminnan konkreettisesta toteutuksesta ollaan vielä melko kaukana. Onkin syytä välittömästi perustaa asiantuntijatyöryhmä jatkamaan yksityiskohtien valmistelua. Työ voisi lähteä liikkeelle ehdotuksen 4. valmistelusta.

Heikkinen Petri
Suomen Olympiakomitea

